

МАЙСТЕРНЯ ВІДНОСИН І ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ
«МРІЇ – ЦЕ КРИЛА, ЩО МІЦНІЮТЬ У ПОЛЬОТІ»
(ЗА ОПОВІДАННЯМ Є. ГУЦАЛА «ОЛЕНЬ АВГУСТ»)
ДЛЯ УЧНІВ ШОСТОГО КЛАСУ

ТЕМА .

Є. Гуцало «Олень Август». Ідея неординарного власного погляду на світ.

Образ незвичайного хлопчика Жені.

МЕТА:

- дослідити образ головного героя та його світосприйняття;
- розвивати вміння дітей спостерігати, описувати, порівнювати, асоціювати зображуване в творі, аргументовано висловлювати власне ставлення про героя та події, що з ним трапилися; проводити аналогії й на основі досліджених фактів узагальнювати та прогнозувати;
- розвивати навички виразного читання;
- виховувати гідність, любов до краси, прагнення творити її, бажання жити цікаво, творчо; толерантно ставитися до людей з іншими поглядами.

ТИП УРОКУ.

Урок застосування знань, формування вмінь і навичок.

ВИД УРОКУ.

Урок - творча майстерня відносин та ціннісних орієнтацій.

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ:

підручник, портрет письменника, матеріали для роботи в групах, мультимедійна презентація, плакати, випереджувальні завдання учням, фотографії емоційних станів, зорові опори для побудови власного висловлювання, дитячі ілюстрації до оповідання.

ВИПЕРЕДЖУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНІХ ГРУП

Для групи «Пошуковці»

Осміслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август», зібрати основні факти про головного героя, внести відомості в анкету головного героя, дібрати

відповідні цитати з твору. Знайти і записати відомості про походження імені Євгеній.

Для групи «Експерти»

Осміслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август». «Доповнити» таблицю «Панорама емоцій» і, використавши її як опору, накреслити кольоровими олівцями діаграму емоцій головного героя.

Для групи «Мрійники»

Осміслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август», інсценізувати діалог Жені та Альтова; виразно читати внутрішній монолог Альтова.

ЕПІГРАФ

Мрії – це крила, що міцніють у польоті...

ПЕРЕБІГ УРОКУ

1.ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

2.ІНДУКЦІЯ

Вступне слово вчителя

Сьогодні ми з вами міркуватимемо про мрію і крила людської душі, про тих, хто вміє бачити зорі в сірості буднів, слухати дивовижної краси музику природи і відчиняти вікно в казку; про людей неординарних, які щодня, щогодини, щопогляду, щослова творять довкола нас маленьке диво, ніби пензлем, вимальовують дивовижний візерунок життя. Без них наш світ змалів би і змілів...

Емоційно налаштуватися на урок допоможе поезія, що звучатиме з вуст непересічної особистості, людини від Бога, яка була безмежно закоханою в життя і з дитинства мріяла про власні крила, марила сценою і задля цього працювала так натхненно і творчо, що для багатьох стала не просто прикладом для наслідування, а справжньою легендою, Великим українцем і неперевершеним Майстром сцени.

Щире слово Богдана Ступки до нас з вами.

(звучить фонозапис поезії Ліни Костенко «Крила». Читає Богдан Ступка)

2. САМОКОНСТРУКЦІЯ .

Оголошення теми уроку. Колективне цілевизначення уроку.

- **Приєм «Ключове слово»**

За ключовими словами теми та словами-опорами сформулюйте завдання уроку.

Коментар учителя

- **Постановка проблемних питань. З'ясування шляхів реалізації завдань уроку**

Коментар учителя

Ми досліджуватимемо образ головного героя твору та його світосприйняття, розвиватимемо вміння спостерігати, описувати, порівнювати, асоціювати зображуване в творі, навчимося, використовуючи зорові опори, аргументовано висловлювати власне ставлення до героя та подій, що з ним трапилися; проведемо цікаві аналогії, на основі досліджених фактів спрогнозуємо – що саме? – поки що таємниця; а ще спробуємо знайти відповіді на такі цікаві **проблемні питання**:

Чи справді характер на долю впливає?

Чи справді людина крила має?

Чи справді серце найглибше бачить?

Сірість? ...Шляхетність?... Що переважить?

Ви отримали диференційовані випереджувальні завдання для домашніх груп:

- **«Пошуковці»**

Осміслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август», зібрати основні факти про головного героя, внести відомості в анкету головного героя, дібрати відповідні цитати з твору. Знайти і записати відомості про походження імені Євгеній.

- **«Експерти»**

Осміслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август». «Доповнити» таблицю «Панорама емоцій» і, використавши її як опору, накреслити кольоровими олівцями діаграму емоцій головного героя. Аргументувати вибір кольорів.

- **«Мрійники»**

Осмыслено прочитати оповідання Євгена Гуцала «Олень Август», інсценізувати діалог Жені та Альтова. Уявивши себе художником чи поетом, «візуалізувати» мрію головного героя.

Спробуйте, як у справжньому кіно, об'єднати ці розрізнені елементи кадр за кадром в одну цілісну картину.

У **першому кадрі** нашого уроку – анкета головного героя.

2.1. Анкета головного героя. Проміжне афішування з рефлексією.

- Результати випереджувального завдання демонструють іншим групам «Пошуковці», учні аналізують відповіді однокласників.

Орієнтовний зразок анкети головного героя

АНКЕТА ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ		ЦИТАТИ НОТАТКИ
Ім'я		
Вік		
Сфера діяльності		
Територія помешкання		
Коло зацікавлень		
Риси характеру		
Мрія життя		
Герой фільму, з яким себе асоціює, позиціонує Женя		
Вершина успіху (припущення-гіпотеза)		

2.2. Гра «Асоціативний фотомонтаж»

Використавши довідку з інформаційного слайду, з'ясуйте, з якою метою і де використовується фотомонтаж.

Проасоціюйте зображене з подіями, що мали місце в житті головного героя. Назвіть зайвий елемент. Правильно виконане завдання дозволить Вам «створити» плакат-анонс оповідання Євгена Гуцала (*на звороті зорової опори - плакат-анонс оповідання «Олень Август»*)

Асоціативний ряд для гри

- ❖ Старенький портфель, жовтий автобус, льодова бурулька, пташка колібрі
- ❖ Весна, сірі бавовняні хмари, будівельний майданчик, кульбаба
- ❖ Олень, кінокамера, тайга, олівець
- ❖ Благеньке пальтечко, оцінка «5», корабель під білими парусами, колесо

Довідка

Фотомонтаж – це об'єднання в одне зображення кількох фото, на основі чогось спільного. Особливо часто цей прийом використовують, створюючи кіноплакати, які презентують, анонсують новий фільм.

2.3.Робота за плакатом-анонсом.

Проміжне афішування та саморефлексія результатів роботи в групах.

Завдання для груп

1 група – поінформуйте про використання символіки оленя в культурах народів світу (на основі пропонованих джерел та знань, отриманих вами з інших предметів).

2 група – опишіть оленя (усне малювання) за поданим зображенням, розкажіть про ваші враження, емоції щодо побаченого.

3 група – прокоментуйте власноруч створені ілюстрації до оповідання.

2.4.Виразне читання з «маркуванням» тексту, створення «кінопанорами емоцій»

Коментар учителя

У **кадрі** другому нашого уроку – емоції.

Емоції як індикатор нашого з вами світовідчуття і як дивовижні струни людської душі, які заставляють сміятися і плакати, дивувати і дивуватися, розчаровуватись і вірити і які якнайкраще виявляють ставлення людини до світу і себе в ньому.

- Група «Експерти» прочитає виразно ті епізоди з твору, в яких неперевершений майстер слова Є.Гуцало показує нам розмаїття емоцій, що їх переживав

головний герой, а ми з вами спробуємо максимально точно «промаркувати» їх фотографіями, які є у вас на столах і створити на дошці кінопанораму емоцій головного героя.

2.5. Творче конструювання «Кінопанорама емоцій».

Проміжне афішування з рефлексією.

- Результати випереджувального завдання демонструють іншим групам «Експерти», учні аналізують відповіді.

Орієнтовна таблиця «Панорама емоцій»

	КЛЮЧОВІ ЕПІЗОДИ	ПРОЯВ ЕМОЦІЙ
1.	Женя повертався зі школи...Сонце дивилося на місто радісно й доброзичливо, широко всміхаючись. І та посмішка випромінювала стільки тепла, що крижані скалки танули, підтікаючи свіжою водою, а по димно-сизих бурульках, які висіли на ринвах, котилися дзвінкі краплі. Жені було весело. Він розмахував стареньким портфелем і ...галасував. Переконайте у доцільності використання автором опису сонячного весняного дня саме в цьому епізоді твору?	неприязнь, тривога, невпевненість
2.	І раптом Женя зупинився. І не тому, що на розі вулиць, де збоку примостився скверик з плакучими вербами, стояв натовп. Женину увагу прикував не натовп, а те, що привернуло увагу натовпу. Знімали кіно. Женя непомітно для самого себе перейшов вулицю в недозволеному місці і спинився в черзі... Розкрив рота	розчарування, розгубленість

	від захоплення ... Йому дуже кортіло бути там, де знімалося кіно...	
3.	«І це все?» — подумав Женя, і почуття невдоволення виникло в його душі. Сподівався на щось гарне, незвичайне — таке, як у кіно, де переслідують шпигунів, мчать на поїздах через високі гори, де морем пливають кораблі під білими парусами-хмарами. А тут була буденна черга. А найцікавіше не з'являлося, хоча воно неминуче мало бути!	збентеження, неймовірна радість і впевненість у тому, що мрії збуваються
5.	Женя сидів, зіщулившись. Його непокоїв той сміх. Він сподівався, що Альтов іще раз зарегоче. І стало незатишно. Тепер йому був неприємний оцей вітер, що вільно забігав у відчинену шибку. Хотілося б, щоб Альтов підняв скло, але він не наважувався сказати про це.	здивування, захоплення, цікавість, інтерес
6.	Жені страшенно закортіло, щоб йому повірили. Він подивився на Альтова: сяйливими очима і промовив: — Маю п'ятірки! Йому здавалося, це означало багато: і те, що він дуже старанний, ретельно готує домашні завдання. І те, що забруднений зошит уже дописано, завтра візьме новенький, з голубою обкладинкою... Як це славно, що вчиться на «відмінно», ніколи не спізнюється на уроки. І він у душі дав собі слово, що завжди буде старанним і працьовитим....	радість, піднесення
7.	І раптом, неначе блискавка, спалахнула думка: він —	гордість за себе,

	Олень Август! Незважаючи ні на що! Хай той Альтов що хоче, те й каже. А йому однаково. Він сам гратиме. Сам із собою. Він зробить таке кіно, що всі ахнуть від здивування. І він врятує золотошукачів!	задоволення собою, внутрішня переконаність в тому, що так воно і є насправді

3. СОЦІАЛІЗАЦІЯ.

У кадрі третьому нашого уроку – мрія життя головного.

3.1. Діалог-інсценізація.

Проміжне афішування з рефлексією.

- Результати випереджувального завдання демонструють іншим групам «Мрійники», відбувається обмін враженнями.

Уривок для діалогу-інсценізації

– Ти міг би зіграти в моєму фільмі «Олень Август»?

– Це про піратів?

– Ні... А чому саме про піратів?

– Зветься незрозуміло ...

– Ні, це про золотошукачів, які заблукали в тайзі. Правда, я сам ніколи не бачив тайги. Та це не страшно. Ти як гадаєш?

– Не страшно.

– Отож, їх має врятувати маленький хлопчик, син одного з шукачів. Його не хотіли брати в експедицію, але він домігся свого хитрістю. Його ім'я — Август, а тому, що він марив оленями, шукачі назвали його Олень Август ... Тобі подобається мій задум, Олень Август?

– Подобається.

– І не лякають труднощі?

– Ні.

– І ти врятуєш моїх золотошукачів?

– Врятую.

– Куди ти дивишся ?

– Олені, — прошепотів Женя.

– Олені?

- Вони йдуть на нас.
- Де?
- Через тайгу.
- Не було оленів!
- Але ж я бачив. Я бачив, як ...

3.2. Творчо-ситуативне завдання

- Використовуючи зорові опори, прокоментуйте слова польського письменника-фантаста Станіслава Лема: **«З гарної мрії можна зварити чудове варення, якщо додати трохи цукру й фруктів».**
- Що, на вашу думку, є тим цукром, а що фруктами?
- Чи справді крила мрії міцніють у польоті?

3.3. Усне складання сенкану «Мрія» за алгоритмом

Алгоритм

Сенкан – це п'ятирядковий білий вірш

- ◆ перший рядок – іменник, ключове слово, що визначає тему;
- ◆ другий рядок – два прикметники, що характеризують термін;
- ◆ третій рядок – три дієслова, що характеризують дію терміну;
- ◆ четвертий рядок – речення із чотирьох слів, що влучно характеризує термін і передає власне ставлення до висловлюваного;
- ◆ п'ятий рядок – іменник-синонім до терміну, в якому виражається суть теми, підводиться підсумок, висновок-резюме.

Зразок сенкану

МРІЯ

СВІТЛА, ЯСКРАВА, ВЕСНЯНА, СВІЖА, ЦІКАВА,БЛАГОРОДНА

Надихає на нові звершення, дарує радість, приносить задоволення, окрилює

Мрія – це радість

Крила

3.4. Дослідження-зіставлення

- Прослухайте внутрішній монолог Альтова і прокоментуйте його думки стосовно Жені. Яку б професію в майбутньому міг би обрати Женя?

- Чим стало б кіно для Жені - покликанням чи професією, а чим воно було для Альтова?
- Поміркуйте над такою проблемою: Євген Гуцало двічі вживає в тексті слово «зайвий», але кожного разу воно стосується іншого героя. Хто для кого є «зайвим» і чому? Знайдіть ці епізоди в творі.
- Використовуючи схему-опору «Ординарна-неординарна людина», переконайте чи спростуйте твердження: «Женя – неординарна людина».

4. КОЛЕКТИВНЕ АФІШУВАННЯ

4.1. Прийом «Цікаве перевтілення»

- Враховуючи світовідчуття і світобачення головного героя, продовжіть речення «його вустами»
 - ❖ Умій відчувати (що?).....
 - ❖ Учись не завдавати (чого?)...
 - ❖ Ніколи не втрачай (чого?)
 - ❖ Розмальовуй свою мрію (як?) ...
 - ❖ Не втомлюйся ставити собі важливі (що?)...
 - ❖ Навчайся у (кого?)
- Спробуйте «вжитися» в образ головного героя. Розкажіть про «себе»:
 - ❖ група «Пошуковці» - опираючись лише на факти;
 - ❖ група «Експерти» - опираючись на емоційні стани, що їх переживав головний герой;
 - ❖ група «Мрійники» - уявно «змонтувавши» кадр за кадром кілька епізодів майбутнього фільму «Олень Август».

5. РЕФЛЕКСІЯ

6. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

За вибором

- Складіть і запишіть лист Альтову від всесвітньо відомого українського режисера Євгенія Августа...
- Проілюструйте кадри з майбутнього кінофільму (за бажанням) і розкажіть, як розгортатимуться події?

Для всіх:

- У буклеті, який отримали, «візуалізуйте» власну мрію, напишіть на «крилах» ті якості, що допоможуть втілити її в життя.